

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשל"ד

יוצא-לאור לש"פ בא, יו"ד שבט, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

הילד יונה שיחי

ליום הולדתו י"ב טבת

וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה י"ט טבת ה'תשפ"א

ולזכות אָחיו

מאיר שלמה ואברהם דוד שיחיו

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת חי' מושקא שיחיו בעגון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' שמואל אשר וזוגתו מרת ראשא זעלדא שיחיו בעגון

הרה"ת ר' חיים שאול וזוגתו מרת בלומא גיטל שיחיו ברוק

הרה"ת ר' צבי ארי' שיחי בעגון

מרת דבורה שתחי לבנהרץ

הרה"ח ר' משה לוי וזוגתו מרת טויבע ברכה שיחיו רובינשטיין

בלימוד תורתנו הקי בכלל, ובפרט בלימוד תורתנו, ז.א. תורת החסידות, והליכה בהדרכותיו ותקנותיו שהורה לרבים בתוככי כלל ישראל. ומהם שיעורי חת"ת (חומש, תהלים, תניא):

לימוד פרשה חומש מהסדרה של השבוע בכל יום, (ביום ראשון בשבוע מהתחלת הסדרה עד פרשת שני, ביום שני, מפרשת שני עד שלישי, וכו'). אמירת שיעור תהלים חדשי – כפי שנחלק התהלים לימי החדש – בכל יום אחר תפלת השחר, ולימוד שיעור תניא בכל יום, כפי שנחלק התניא לימות השנה.

אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר שוים הם לכל נפש, וסגולה לכמה ענינים.

בעת רצון יזכירוהו ואת זוגתו וכל ב"ב שי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כאו"א להמצטרך מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון שירו מכל אחד מהם רוב נחת אמיתי הוא נחת יהודי מסורתי, ומתוך בריאות הנכונה וטוב לבב.

לסיומו במכתבו, אשר קבעו זמן חתונת בנו צבי שיי ליום ב' דחדש אדר שני,

הנה יהי רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בית יהודי מסורתי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

שיעורי חת"ת . . שוים הם לכל נפש: ראה אג"ק שם ח"ז אגרת א'תתצ (ע' ל) — נעתק ב"מעין הקדמה" של רבינו ללוח "היום יום". ובכ"מ.
וסגולה לכמה ענינים: ראה סה"ש תרצ"ו ס"ע 145 [ע' 158]. אג"ק שם ח"ד אגרת א'א (ע' רסח). ובכ"מ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בא, יו"ד שבט, יום מלאות שבעים ואחד שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר, ויום הסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ בשלח, יו"ד שבט ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

עש"ק יו"ד שבט, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ג

בי"ה. ה' שבט תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

... בטח זוכר אשר בעשירי בשבט הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וחל בשנה זו ביום השבת קדש, אשר לכן תקותי שיוסיף ביום זה בתלמוד תורה וכן מקודם ביום ערב שבת קדש ירבה בצדקה, ויה"ר אשר הזכות שלמד משך זמן בישיבת כ"ק מו"ח אדמו"ר תעמוד לו לנחותו בדרך התורה והמצוה כל ימי חייו.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ד

בי"ה, כא' שבט תשי"ט
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ בעל מדות רב פעלים
מוה' אהרן משה שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל המכתב מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב מאופן הסתדרותו, ואשר זכה לפני כמה שנים לראות פני הקדש, כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובודאי גם שמע אז דברי תורה ודברי התעוררות.

וכיון שדברי צדיקים ומעשיהם קיימים לעד כמבואר בכ"מ, בודאי שגם דבר האמור, וראיית פני הקדש, קיימים ופועלים פעולתם, וככל שמגדלים הכלים בקבלת פעולות אלו, תגדל גם הפעולה. והכלים הי"ה קביעות עתים

ד

מצילום האגרת.

מוה' אהרן משה: גאליצקי, לוגאנא.

מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב: פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

שדברי צדיקים ומעשיהם קיימים לעד כמבואר בכ"מ: ראה אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ב אגרת תע (ע' רלא). ובכ"מ.

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. בנוגע לענין יום ההילולא של צדיק — ישנם שתי מקורות: מקור א', ששייך במיוחד להתוועדות זו — המאמר שבעל ההילולא הוציא לאור ליום הסתלקותו, ד"ה באתי לגני אחותי כלהי, שבו מביא את מאמר המדרש "לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה", וענין זה (המשכת השכינה למטה) פועלים צדיקים ע"י עבודתם (כפי שממשיך: "ואח"כ עמדו שבעה צדיקים וכו'"), כמ"ש "צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי", שמשכינים (היינו ממשיכים) בחי' שוכן עד מרום וקדוש, שיהי' בגילוי למטה. אמנם, ענין זה נעשה ע"י עבודת הצדיקים בכל יום ויום, דכיון ש"כל יומא ויומא עביד עבדתי"¹, הרי ע"י עבודתם בכל יום ממשיכים גילוי אלקות בעוה"ז התחתון; ואין זה החידוש של יום ההילולא. אך על זה ישנו מקור הב' — המבואר בענין יום ההסתלקות באגה"ק סי' ז"ך וביאורו לרבינו הזקן,

— שבעל ההילולא הוא ממלא מקומו, וכידוע² בדיוק הלשון "ממלא מקום" (דכיון שזהו לשון בתושבע"פ³, הרי זה בודאי בדיוק), שהוא ממלא את כל המקום של זה שהי' לפניו. וע"פ מ"ש הרמב"ם⁴ שמקום ברוחניות (שזהו עיקר ענין המקום) הו"ע המעלה ומדריגה, הרי מובן, שנמצא באותה מעלה ומדריגה של זה שממלא את מקומו — שאז נעשה העלאת מ"ן מכל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו, בחיים חיותו בעלמא דין, שמתעלים בעילוי נפלא עד לשרש ומקור הכי עליון (כמבואר גם בסידור של אדמו"ר האמצעי⁵ בנוגע לעליות נפלאות ביותר שהיו בהסתלקות של הרשב"י), וכל זה נמשך בגילוי למטה [כמובן מהסתלקות רשב"י ביום ל"ג בעומר שנקרא יום שמחתו (כדאיתא בכתבי האריז"ל⁶), ונעשה יום שמחה למטה (כמבואר בפוסקים¹⁰)], ואדרבה:

(1) סה"מ תשי" ע' 111 ואילך.
(2) ראה שהש"ר רפ"ה. וש"נ.
(3) תהלים לז, כט.
(4) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב.
(5) ראה גם תו"מ ח"ע ע' 121. וש"נ.
(6) כתובות קג, ב.
(7) ה' יסוה"ת פ"ב ה"ו. מו"נ ח"א פ"ח.
(8) עם דא"ח — שער הל"ג בעומר דש, סע"ב [תמו, א] ואילך.
(9) ראה שער הכוונות ענין ספה"ע דרוש יב. פע"ח שער ספה"ע פ"ז. מ"ח מס' אייר וסיון פ"ו מ"ר"ז.
(10) כתובות קג, ב.

הגילוי שלאחר ההסתלקות הוא באופן של יתרון לגבי הגילוי בחיים חיותו בעלמא דין, כי, בשעה שהנשמה מלובשת בגוף, הרי אפילו גוף של צדיק (במכ"ש מבחי' הנפש והרוח כו') מגביל את הנשמה (כידוע השיחה"י בנוגע לאברהם אבינו, שמצד הגוף הי' יכול להיות הענין ד"ויצחק גר"¹²), משא"כ לאחר ההסתלקות אזי הגילוי הוא ללא הגבלות כלל.

ובבוא יום ההילולא בכל שנה, הנה "הימים האלה נזכרים ונעשים"¹³, והיינו, שכאשר "נזכרים" כדבעי (וע"ד הפתגם שאמר בעל ההילולא כמ"פ, שלא די בשמיעה סתם, אלא צריך "דערהערן"¹⁴), אזי "נעשים" עוה"פ כל הענינים והגילויים שהיו בפעם הראשונה, ויתירה מזה: ע"פ הכלל והציווי "מעלין בקודש"¹⁵, מובן, שכל ענין שחוזר ונשנה פעם נוספת נעשה בפועל בתוספת עילוי, כך, שביום ההילולא בשנה זו יש תוספת עילוי לגבי שנה שעברה (כשם שבשנה שעברה הי' תוספת עילוי לגבי השנה שלפני, וכן הלאה), ובפרט שבשנה זו חל יום ההילולא בשבת.

ב. וענין זה קשור גם עם פרשת השבוע, ובפרט מצד הקביעות דיום ההילולא בשבת, שבו נמצאים כל ימי השבוע באופן ד"ויכולו"¹⁶, שזוהי תכלית השלימות, הן בנוגע לענין הכליון באופן של העלאה מלמטה למעלה, והן בנוגע לענין התענוג באופן של המשכה מלמעלה למטה:

בפרשת השבוע מסופר אודות היציאה ממצרים באופן ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"¹⁷, כפירוש רש"י: "בגבורה גבוהה ומפורסמת". ובהקדים — שענין זה נאמר בנוגע לכל בני, כולל אלו שברגע שלפני"ז (בהיותם במצרים) היו במעמד ומצב בלתי-רצוי כל כך עד שהקב"ה הוצרך להוציאם משם באופן ש"לא עיכבן .. כהרף עין"¹⁸, כי, אילו היו נשארים שם עוד "הרף עין", אזי היו נשקעים ח"ו בשער הנו"ן של היפך הטהרה והקדושה (כמבואר בכתבי האריז"ל והובא בפני החיד"א¹⁹), ואעפ"כ, הנה לא זו בלבד שגם אותם הוציא הקב"ה ממצרים, כמ"ש²⁰ "ויהי בעצם היום הזה (כיון שהגיע הקץ לא עיכבם המקום כהרף

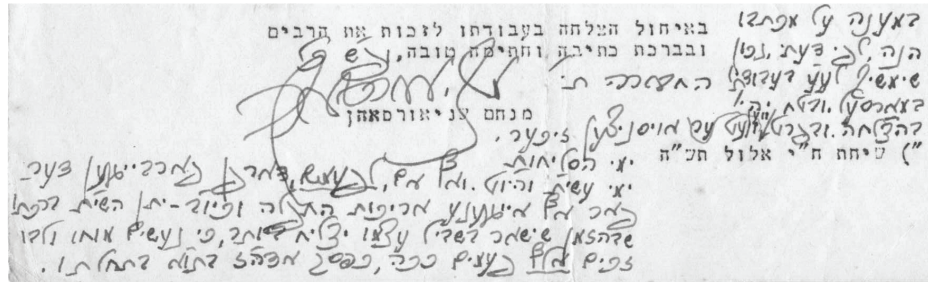
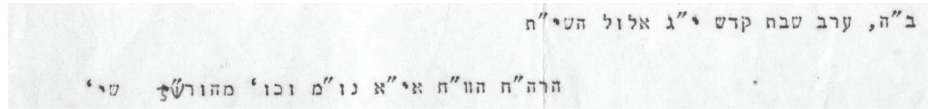
10) ראה אג"ק חל"ב ע' ריב הערה ד"ה ויום שמחתו. וש"נ.
11) "התמים" ח"ב ע' עא. קובץ מכתבים לתהלים ע' 197. ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מוהררי"צ ח"י ע' תנד ואילך.
12) לך לך יז, יז.
13) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון (שוכבים. הובא בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
14) ראה סה"ש תש"ח ע' 225. וש"נ.
15) ברכות כח, א. וש"נ.
16) בראשית ב, א. וראה אוה"ת עה"פ (כך א — מב, ב ואילך. כך ג — קח, א ואילך).
17) יד, ת.
18) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.
19) בספרו שמחת הרגל להגש"פ (פיסקא עבדים היינו). הובא הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ל. וראה גם תו"מ חמ"ו ריש ע' 307. וש"נ.
20) שם, נא.

ב

[ערב שבת קדש י"ג אלול השי"ת]

באיחול הצלחה בעבודתו לזכות את הרבים ובברכת כתיבה וחתימה טובה, ופ"ש כל החבורה תי".

במענה על מכתבו הנה, לפי דעתי, נכון שימשיך לעי"ע בעבודתו במאָרסעל. ובטח יהי"י בהצלחה. ובפרט ווען ער וועט אויסניצען זיכער, ימי הסליחות ימי עשי"ת והיו"ט. ואף אם, **לפעמים**, דאָרפן פאָרבייגען דערפאָר אָף אייגענע אריכות התפלה וכיו"ב — יתן השי"ת ברכתו שבהזמן שישאר בשביל עצמו יצליח ביותר, כי נעשים מוחו ולבו זכים **אלף** פעמים ככה, כפסק אדה"ז בתו"א בתחלתו.

ב

מצילום כתי"ק, על מכתב כללי-פרטי בתאריך זה (נדפס באג"ק ח"ג אגרת תשכט) — אל הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהורש"ק שי' טאובעל. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.
שימשיך .. בעבודתו במאָרסעל: ראה לעיל שם, ובהנסמן בהערות שם.

עין) הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים", אלא עוד זאת, שגם "בני ישראל (עצמם, מבלי הבט על מעמדם ומצבם) יוצאים ביד רמה".

והענין בזה, שהיציאה ממצרים היא באופן של עילוי גדול ביותר — "גבורה גבוהה", ובאופן שנמשך בגילוי למטה — "מפורסמת", בפירסום ובגילוי בכל העולם.

ויש להוסיף בביאור השייכות ליום ההילולא — ע"פ פירוש התרגום "בריש גלי":

איתא בספרים²¹ ש"בריש" ר"ת רבי שמעון בן יוחאי. והשייכות לענין היציאה מהגלות ("יוצאים ביד רמה", "בריש גלי") — ע"פ מ"ש בזהר²² (והובא באגה"ק²³) "בהאי חיבורא דילך . . יפקון ביי מן גלותא כו".

ובענין זה מוסיפים חסידים²⁴, ש"בריש" הוא גם הר"ת של שמו של בעל ההילולא בצירוף שם אביו, כידוע עד כמה היו קשורים ומאוחדים כו', באופן ש"אחד באחד יגשו"²⁵, באותה נקודה כו'.

ג. ומזה מובן, שכאשר באים ביחד שני הענינים, יום ההילולא ושבת פ' בשלח, אזי ניתוסף תוקף וחיזוק בכל האמור לעיל.

והנקודה העיקרית בזה — שכיון שרועי ישראל "לא יפרדו מעל צאן מרעייתם"²⁶, נמשכת פעולתו והשפעתו של בעל ההילולא על תלמידיו ("לבניך אלו התלמידים"²⁷) וכל ההולכים באורחותיו, להתנהג כמותו, שכאשר פוגשים יהודי פועלים עליו לילך באורחותיו כו'.

ועי"ז פועלים שיהיו "בני ישראל יוצאים ביד רמה", שיוצאים מהגלות, הן מהגלות הפנימי והן מהגלות החיצוני והגשמי, והולכים לקבל פני משיח צדקנו.

ואז יאמרו השירה העשירית²⁸, כמרומו גם בפרשת השבוע²⁹: "אז ישיר גו'", "שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה"³⁰, כאשר יקויים היעוד³¹ "הקיצו ורננו שוכני עפר", בקרוב ממש.

* * *

(21) דגל מחנה אפרים עה"פ. וראה גם	(26) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' קמא.
תו"מ חל"ו ס"ע 80. וש"נ.	(27) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.
(22) ח"ג קכד, ב (ברע"מ).	(28) מכילתא פרשתנו טו, א. תנחומא שם
(23) רסכ"ו.	יו"ד. ועוד.
(24) ראה גם שיחת יו"ד שבט תשי"ב	(29) טו, א.
בסופה (לקו"ש ח"ג ע' 874).	(30) סנהדרין צא, ב. הובא בפרש"י עה"פ.
(25) איוב מא, ח.	(31) ישעי' כו, יט.

הוספה

א

[פסח שני, ה'תשי"ג]

נהניתי במאד, מאשר הודיעני הרה"ג והרה"ח וכו' מהורב"ג שי מפעולותיו הטובות במרץ בהיותו במאָרסעל, וודאי בעיני, אשר אם רק יהי צורך בזה, ימשיך בהנ"ל, ועוד ביתר עז. ונחיר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ מזה — מי ישער!

בפ"ש וברכת כל טוב, והצלחה מרובה בעסקו גם **לזמן** יבוא, אם יוצר, בהצלת הילדים והילדות במאָרסעל. ושכרו **בשני אור** בנגלה ונסתר, כי עי"ז (זחי"ג קטו, א) **בת שבע** איקרי כו' לאודעא מלכותא בארעא.

נתעכב המכ' להילולא דרשב"י ובהיותי על הציון הזכרתי.

ב"ה, פסח שני, ה'תשי"ג
הרה"ח הו"ח ח"א אי"א נו"מ זכו' מהורב"ג שי'
שלום וברכה: נתינת דאבא, מאשר הודיעני: הרה"ח והרה"ח וכו' אהר"ש ש"י צעלומים ה'תש"ג דאבא
דהיותו, וז"ל: קצת מאד ר"י יהי' לך זכה, יאשי' קהל, ועוד קצת ענין. כי זאת אפילו הטע אג"א-א
מוסג"פ הקונטרס ל"ג בקומר הב"ל, וטוב עין הוא יבורך, כי זככה בו אח
הרבים.

מקוטרינו והשייכים אליו, להוציאנו מן המיצר ולהביאנו למרחב י"ה בג"ז ולה
האמיתית והשלמה. ב"ש וברכת כל טוב, והל"ח אר"ה צדקה דע"ס ע"ג לצמן קולא א"א יו"ב
דה"ח ה'תשי"ג והל"ח דא"רסעל. ושכרו דשני אור דא"ר ופ"ש (גם קצת) שבע אי"ר. כי א"רסעל
נמענא הא"ר ה'תשי"ג וד"ר י"ה ה'תשי"ג.

א

מצילום כתי"ק, על מכתב כללי-פרטי בתאריך זה (נדפס באג"ק ח"ג אגרת תרא) — אל הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהורש"י שי' טאוועל. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ד אגרת תשצח. חכ"א אגרת ז'תתכד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת הבאה.

מהורב"ג: מהור"ר בנימין גאָראָדעצקי. — בהבא להלן (ע"ד המשך עבודתו של הנמען במאָרסעל — שם רוכזו ילדי עליית הנוער מצפון אפריקא בדרום לאהקת"ו, כבאג"ק ח"ג אגרת תקעא), ראה גם אגרת למהורב"ג — אג"ק שם אגרת תרו (ח"י אייר התש"י, הילולא דרשב"י): "בענין שילוח הרש"י שי' טאוועל למאָרסעל, גם לפענ"ד נכון הוא, כיון שכבר הי' שם". — וראה גם אגרות אל הנמען — לקמן שם. אג"ק ח"ד שם. ובכ"מ.

לזמן .. **בשני אור** .. **בת שבע**: רמז לשמו של הנמען: שניאור זלמן בן בת שבע.

לזמן: אותיות זלמן — ראה לקו"ש ח"ו ע' 41. וש"נ.

בשני אור בנגלה ונסתר: ראה לקו"ש שם ע' 37. וש"נ.

(ח"ד"ג קטו, א): ושם, שהמל' "איקרי שבע ואיקרי בת שבע, מה בין האי להאי כו'" (עי"ש).

ד. האמור לעיל אודות הענין ד"בני ישראל יוצאים ביד רמה", הוא רק פרט אחד מכו"כ ענינים, פרטים ופרטי פרטים שישנם בפרשת השבוע. וכדי למצוא את הנקודה הכללית של הפרשה — הנה ע"פ הידוע אודות תורת הבעש"ט³² (מיוסד על דברי האריז"ל), שהובאה גם באור תורה להרב המגיד³³, ונתבארה ע"י רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה³⁴, ש"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש הוא כלי לחיות כו"ו שמהוה ומחי ומקיים את הדבר הנקרא בשם זה, מובן, ששם הפרשה — ובנדו"ד: "בשלח" — מורה על התוכן והנקודה העיקרית של כל הפרשה.

והרי שמות הפרשיות נתקבלו אצל כל בניי בכל מקום שהם, ועד שנימנו בסידורו של ר' סעדי' גאון, וכן בסדר תפלות שבספר יד החזקה להרמב"ם, ומשמעות סגנון הדברים, שאינם שמות שנתחדשו בימיהם, אלא בשמות אלו נקראו הפרשיות משנים קדמוניות, כך, שזהו "מנהג ישראל תורה הוא"³⁵ משנים קדמוניות.

ולהעיר, שכיון שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני³⁶, ה"י די בכך שתלמיד ותיק כמו הרס"ג או הרמב"ם חידש שמות אלו; אבל ניתוסף יותר בזה כשישנו גם הענין ד"שאל אביך ויגדך"³⁷, שזהו ענין שה"י כבר בדור שלפנ"ז, ואפילו כמה דורות לפני"ז — "זקניך ויאמרו לך"³⁷.

ה. ולכאורה אינו מובן מדוע נקראת הפרשה בשם "בשלח":

הפירוש הפשוט ד"בשלח" — שפרעה שלח את בניי ממצרים — הוא סיפור היפך שבחם של ישראל, שמצד עצמם היו ביניהם כאלו שלא רצו לצאת ממצרים, ולכן ה"י צורך שפרעה "ישלחם .. יגרשם מארצו"³⁸, "כשלחו .. גרש יגרש אתכם"³⁹.

והגע עצמך:

בפרשה זו יש כמה ענינים נעלים, ועד לענין של שירת הים, שבה אמרו כל בניי (אפילו תינוקות, ו"אפילו עוברין שבמעיי אמן"⁴⁰) "זה א-לי"⁴¹, "מראה באצבעו ואומר זה"⁴², ועד שראתה שפחה (שכל זכותה

(32) כש"ט סק"ד.

(33) סי"ד.

(34) בתחלתו.

(35) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב.

(36) מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד.

(37) שו"ע אדה"ז

אור"ח סוסק"פ. סת"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד.

סתצ"ד סט"ז. ועוד.

(36) נסמן בלקו"ש חי"ט ע' 252.

(37) האזינו לב, ז.

(38) ס"פ שמות.

(39) בא יא, א.

(40) ברכות נ, א. וש"נ.

(41) טו, ב.

(42) ראה מכילתא ופרש"י עה"פ.

טז. וכאן המקום להזכיר (בקיצור עכ"פ) אודות הענין שמדברים אודותיו כמה שנים — הענין של "מיהו יהודי":

ישנם הטוענים: מה מרעישים כ"כ על ענין זה — בה בשעה שמדובר אודות רישום בלבד, שאינו משנה את עצם הענין.

אך על זה באה ההוראה ממ"ש בסיום הפרשה¹⁰⁹: "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל", כידוע שענינו של עמלק הוא "אשר קרך"¹¹⁰, והיינו, שאינו מונע יהודי מקיום התומ"צ (שבדאי לא ישמע אליו כו'), אלא רק מקרר אותו כו'.

ובהמשך לזה באה פרשת יתרו — הפרשה של מתן תורה, וכמדובר פעם¹¹¹ שזהו דבר פלא שהפרשה של מ"ת נקראת ע"ש יתרו, אך הענין הוא, שיתרו נתגייר כהלכה, והרי אמרו רז"ל¹¹² "לא הגלה הקב"ה את ישראל כו' אלא כדי שיתוספו עליהם גרים" (שזהו כללות ענין בירור ניצוצות הקדושה שבעולם¹¹³), כיון שע"י נעשה הוספה ויתרון כו', ובלשון חז"ל¹¹²: "כלום אדם זורע סאה אלא כדי להכניס כמה כורין" — שזהו העילוי דאתהפכא חשוכא לנהורא¹¹⁴, כיתרון האור מן החושך¹¹⁵, ולכן באים ע"י למ"ת (כמרומו גם בשם "יתרו" — ע"ש "שיתר פרשה אחת בתורה"¹¹⁶).

ובלשון הכתוב בקצפיטל ע"ב בתהלים¹¹⁷: "וירד מים עד ים גוי ואויביו עפר ילחכו", שזהו באופן של אתכפאי, ואח"כ נעשה הענין דאתהפכא — "מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו"¹¹⁸, ברצון.

ועד שזוכים לביאת המשיח (לאחרי שריפת השיריים של כתלי הגלות, כלשון בעל ההילולא¹¹⁹), שילמד תורה את כל העם כולו (שהרי אע"פ שלא יהי' מתן תורה עוה"פ¹²⁰, מ"מ, "תורה חדשה מאתי תצא"¹²¹), בקרוב ממש. [לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאוואָ".]

(109) יז, ח.

(110) תצא כה, יז ובפרש"י.

(111) ראה גם תר"מ חנ"ט ע' 192. וש"נ.

(112) פסחים פז, ב.

(113) ראה תר"א ר"פ לך לך. ובכ"מ.

(114) זח"א ד, א.

(115) קהלת ב, יג.

(116) שמור"ר פכ"ז, ח. הובא בפרש"י ר"פ

יתרו. בהעלותך יו"ד, כט.

(117) ח"ט.

(118) שם, יו"ד.

(119) אג"ק ח"ו ע' שעב (נעתק ב"היום

יום" בתחלתו).

(120) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' קצט. ע'

רפד. תרמ"א ע' תיב. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע'

שנו. המשך תרס"ו ע' כג [לב]. ע' תקמו

[תשיט]. תער"ב פקע"ט (ח"א ע' שסו [ח"ב

ע' תקב]). סה"מ עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע'

קצט. תש"ט ע' 57. ועוד.

(121) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

התלמידות שיגיעו לשם, ולהעמיד מהן "צבאות השם", שילכו לקבל פני משיח צדקנו, "בבנינו ובבנותינו"¹⁰⁵ — כולל התלמידות עצמן, שיאמרו עליהן "ראו גידולים שגדלתי".

ויה"ר שבקרוב ממש יצטרכו לרכוש עוד בנין ועוד בנין, כיון שהבנין הקודם יהי' מלא עד אפס מקום.

ואשרי חלקם של כל אלו שהשתתפו או שישתתפו בזה בגופם בממונם ובתורתם (ללמדם ולהסבירם עניני יהדות), היינו, להשפיע על אחרים שגם הם ישתתפו בזה.

וכדי שכל זה יהי' בשמחה — יקחו את המשקה והמזונות כדי לחלק לכל המשתתפים בזה.

וכאמור, שכולם ישתתפו בזה, עד שבקרוב ממש יבוא משיח, ואז לא יהיו זקוקים להתעסקותו של פלוני או אלמוני, כיון שמשח יקח את כל הענינים על שכמו, וכולם ירוצו אחריו בשמחה ובטוב לבב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א מזג משקה להר"ר אברהם פרשן (שעסק בקניית הבנין), וכן להר"ר שני"ז לבקובסקי, ונתן לו בקבוק י"ש והמזונות למסור לזוגתו (מהנהלת "מכון חנה").]

אח"כ צוה לנגן ניגון שמחה].

* * *

טו. בנוגע לביאור בזה בענין השייכות של האבות ליצי"מ:

ידוע המבואר בתו"א¹⁰⁶ שמצרים הו"ע מיצר הגרון, שהוא המבדיל ומפסיק בין המוחין להמדות, שלא יומשך מהמוחין להתגלות במדות שבלב. וענין זה נעשה ע"י פרעה, אותיות העור¹⁰⁷, בחי' אחור, היפך בחי' פנים, ובפרט ע"י ג' שרי פרעה, שר המשקים שר האופים ושר הטבחים, שהם קנה ושט וורידין שבמיצר הגרון, חג"ת דלעו"ז, שהם המונעים ומעכבים המשכת המוחין במדות¹⁰⁸.

ומזה מובן שיציאת מצרים קשורה עם התגלות בחי' האבות, חג"ת דקדושה, שנעשה ע"י גילוי בחי' הפנים (היפך בחי' האחור, העורף דפרעה), שע"ז מתבטל המניעה והעיכוב שבמיצר הגרון (מצרים), ונעשה המשכת המוחין שיתגלו במדות שבלב.

(105) בא יו"ד, ט.

(106) וארא נח, ב. יתרו עא, ד. הוספות. תש"ד ע' 92 ואילך.

(107) ל"ת להאריז"ל פ' וישב. ועוד.

(108) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קסד ואילך.

אינה אלא שהיא שפחה של ישראל) על הים מה שלא ראה יחזקאל ושאר הנביאים כו'⁴², ומזה מובן, שבנ"י עמדו אז בדרגא נעלית ביותר.

ואעפ"כ, שמה של פרשה זו — שמבטא את התוכן והנקודה הכללית של כל הפרשה — הוא "בשלח" (ואף שיש שקורין את השבת בשם "שבת שירה"⁴³, הרי שם הפרשה הוא "בשלח"), שזהו ענין שמורה לכאורה על היפך שבחן של ישראל!

ועכצ"ל, שלאמיתו של דבר מבטא השם "בשלח" ענין שיש בו שבחן של ישראל, באופן המובן גם לפי הפירוש הפשוט — שהרי מדובר אודות שם של פרשה בתושב"כ, ששייכת לכל אחד מישראל, אפילו מי שלא ידע מאי קאמר⁴⁴.

ומה ששבח זה מתבטא בלשון שמשממע לתרי אפי, בלשון שיכול להתפרש לכאורה באופן שהוא היפך שבחן של ישראל — הרי זה גופא הוכחה שזהו שבח גדול ביותר, שלכן מתבטא דוקא בתיבה שיכולה להורות על ענין הפכי, להורות שגם במקום שיש קס"ד על היפך שבחן של ישראל, הנה גם שם רואים את מעלתן של ישראל (ע"ד שמבאר רבינו הזקן בלקר"ת⁴⁵ מה שמצינו בגמרא⁴⁶ בנוגע להנהגת התנאים שלפעמים בירכו בנוסח שמורה לכאורה על היפך הברכה, וכשאלו היתכן, הראו, שדוקא בענין ולשון זה ישנם ברכות נעלות ביותר — שדוקא מצד גודל מעלת ברכה זו, אינה יכולה לבוא למטה אלא בלשון שמורה לכאורה על היפך הברכה).

ו. ויובן בהקדים ביאור כללות הענין ד"בשלח פרעה את העם" — דלכאורה אינו מובן כלל: איך נעשה אצל פרעה שינוי מן הקצה אל הקצה? והגע עצמך:

פרעה טען "לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח"⁴⁷. ואפילו לאחר שמשח רבינו הראה אותות ומופתים כו', לא הסכים פרעה לשלח את בני, לאחר ששבמשך כמה דורות (מאתיים ועשר שנים) היו משועבדים באופן שאפילו עבד אחד לא הי' יכול לברוח כו'⁴⁸.

ולפתע נעשה מעמד ומצב ד"בשלח פרעה את העם", שלא זו בלבד שהסכים שיצאו לחירות, אלא הוא בעצמו שלח אותם; היכן שהי' יהודי שנדמה לפרעה שאינו רוצה לצאת ממצרים, לא הניח לו פרעה להשאר במצרים, אלא שלחו ממצרים!

(43) ראה גם שיחת ש"פ בשלח, שבת

שירה דאשתקד ס"ב ואילך (תו"מ חע"א ע')

141 ואילך. וש"נ.

(44) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב. וש"נ.

(45) בחוקתי מח, ב.

(46) מו"ק ט, ב.

(47) שמות ה, ב.

(48) פרש"י יתרו יח, ט.

אך הענין הוא — שכיון שנעשה שינוי במעמד ומצבם של בני, הרי זה פעל שינוי גם במעמדו ומצבו של פרעה.

ובהקדים — שבנוגע לשינוי שנעשה אצל בני, לא מדובר אודות שינוי ממעמד ומצב של היפך הקדושה ח"ו, אלא אודות עליות בקדושה גופא (שהרי בקדושה עצמה יש ריבוי עליות בעילוי אחר עילוי), שנתעלו לדרגא נעלית ביותר, ועד לאופן של הילוך, שמורה על עלי' שבאין ערוך, כמדובר לעיל⁴⁹ שזוהי מעלת בני שדוקא אצלם שייך ענין ההליכה — "והלכת בדרכיו"⁵⁰, שהו"ע של עלי' שלא בערך.

ועלי' כזו היא נעלית יותר משינוי מן הקצה אל הקצה, כי: שינוי מן הקצה אל הקצה, פירושו, שזהו ענין שיש בו ב' קצוות, למעלה ולמטה, ובמילא מובן, שהקצה העליון יש לו איזו שייכות לקצה התחתון [וע"ד המבואר בחסידות⁵¹ בפ"י הכתוב⁵² "מי יקום יעקב כי קטן הוא", שקאי על כל סדר ההשתלשלות הן הקצה אל הקצה, שלאחרי כל העליות הרי זה עדיין בבחי' קטנות, כיון שהקצה העליון יש לו שייכות עדיין לקצה התחתון]; משא"כ ענין ההליכה מורה על עלי' שבאין ערוך, שניתק לגמרי מדרגתו הקודמת, ונמצא במעמד ומצב אחר לגמרי, שאין לו שייכות כלל (באיזה אופן שיהי') למעמד ומצב הקודם.

וע"י השינוי של בני באופן של עלי' שבאין ערוך, נפעל גם אצל פרעה שינוי מן הקצה את הקצה — ממעמד ומצב ש"את ישראל לא אשלח" למעמד ומצב ד"בשלח פרעה את העם".

וענין זה מורה על גודל הפלאת מעלת בני, שלא זו בלבד שהיו בתכלית השלימות בעבודת עצמם, אלא עוד זאת, שפעלו גם בעולם, ולא רק באופן של אתכפיא, או אפילו באופן של אתהפכא, שהעולם יסייע בענין של יצי"מ, אלא יתירה מזה, שהעולם יוסיף בענין של יצי"מ — שזהו הענין ד"בשלח פרעה את העם", שע"ז ניתוסף ענין עמוק יותר בגאולת מצרים שלא הי' ביציאת בני מצד עצמם.

וע"ד המבואר⁵³ בענין "משכני אחרין נרוצה גו"⁵⁴, שע"ז שנפש האלקית מבררת את נפש הבהמית באופן שנעשה "נרוצה" לשון רבים, נה"א יחד עם נה"ב, אזי ניתוסף עילוי בנה"א — שמקבלת את ענין המרוצה ("שטורעם") שמצד נה"ב, שהרי נה"א מצד עצמה, להיותה "חלק אלקה

(49) שיחת ש"פ וארא ס" (לעיל ע' ...). (52) עמוס ז, ב"ה. (53) ראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ג ואילך. (50) תבוא כת, ט. ובכ"מ. (51) ראה תו"א וישב כט, סע"ד. (54) שה"ש א, ד.

הוא" (כמ"ש הרמב"ם⁹⁵), יש צורך גם באכילת בשר, אלא שצריך להזהר שלא לאכלו לשם תאוה, אלא בשביל התועלת בעניני קדושה כו'.

יג. ענין זה שייך במיוחד לנשי ישראל — בשתיים: (א) הכנת הבשר, ע"י מליחה שרי' והדחה, ואח"כ הבישול כו' — נעשית ע"י האשה. (ב) תפקיד האשה — בהיותה "עקרת הבית"⁹⁶ — לחנך את הילדים (ובפרט בהיותם בגיל ש"צריך לאמו"⁹⁷, שאז עיקר החינוך הוא בידה) שכאשר יגדלו (לא יהיו במעמד ומצב של עם הארץ שאסור לאכול בשר, אלא) יהיו תלמידי חכמים שיכולים לאכול בשר.

ושייך במיוחד לזמן זה — הן מצד פרשת בשלח, שבה מפטירים בשירת דבורה דוקא (אע"פ שבפרשה מסופר הן אודות שירת משה ובני ישראל ושירת מרים ונשי ישראל)⁹⁸, שבה נזכרת דבורה בתור "אם בישראל"⁹⁹, ואילו ברק בן אבינועם הוא רק טפל; והן מצד יום ההילולא, כידוע עד כמה הי' בעל ההילולא להוט ("זיך געקאכט") שיהי' חינוך הכשר לכל אחד ואחת (גם בנות)¹⁰⁰, לא רק בנוגע לאל"ף ב"ת, אלא גם בנוגע לשלימות הלימוד, ועד שתהי' אצלן גדלות בלימוד התורה, כפי שמבאר בעל ההילולא בשיחת י"ג שבט (היאָרצייט של אמו הרבנית) תש"ד¹⁰¹ ("ויהי' בשלושים שנה"¹⁰²) אודות מעלת נשי ובנות בית הרב, ועד שאירע פעם ענין של הלכה שאצל האנשים הי' ספק, ואילו האשה אמרה מיד את הפס"ד.

יד. ובגלל זה יש אצלי חביבות מיוחדת לכל המוסדות שנקראים על שם אמי — בית חנה, גן חנה, פרדס חנה וכיו"ב.

וכיון שבערב יום ההילולא רכשו בנין חדש שמיועד לחינוך בנות ישראל¹⁰³ — הנה יה"ר שיהי' זה בנין עדי עד, על יסודי התורה,

— והיינו, שאע"פ שהעצים והאבנים נמצאים בחו"ל, הרי ידוע שבביאת משיח עתידים כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל שיקבעו בארץ ישראל¹⁰⁴, ועד"ז בנוגע לבנין זה, שכיון שקשור עם ענין של תומ"צ, יקבע גם הוא בא"י, ובמילא יהי' בנין עדי עד —

ובבנין זה יעניקו את החינוך הראוי, ועד שיפעלו לשנות את כל

(95) הל' דעות רפ"ד (ראה תו"מ חע"א ע' 188. וש"נ). (96) ראה בר"פ ע"א, ב. זח"א קנר, א. (97) אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנה ואילך. (98) ראה גם תו"מ חס"ז ע' 131. וש"נ. (99) ס' שופטים ה, ז (ובפ"י הרלב"ג). (100) ראה גם תו"מ חס"ט ע' 236. וש"נ. (101) סה"ש תש"ד ע' 63 ואילך. (102) יחזקאל א, א. וראה תו"מ ח"כ ע' 108. וש"נ. (103) עבור המוסד "מכון חנה" (ראה גם שיחת ט"ו בשבט ס"ו ... (לקמן ע' ...). וש"נ. (104) מגילה כט, א.

או בסעודת מלוה מלכה (סעודתא דדוד מלכא משיחא⁸²), הרי מובן ששלו הו"ע נעלה ביותר בקדושה.

וכפי שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת⁸³ [בנוגע לשליו שנאמר בפ' בהעלותך⁸⁴, ומזה מובן גם בנוגע לשליו שבפרשתנו⁸⁵] "ענין השליו שהיו עופות שמנים מאד" (כדברי רש"י בפרשתנו⁸⁵: "מין עוף ושמן מאד") — שנמשך ונתפשט בבשר ענין השמן שהוא בחי' חכמה, שהו"ע הביטול כו' (כמבואר בתניא⁸⁶ בענין הביטול "שהוא לכדו הוא ואין זולתו", ש"זו היא מדרגת החכמה").

ולהעיר גם מדברי הרגצ'ובי⁸⁷, שבנ"י ביקשו שליו, לפי שרצו בשר כמו של אדה"ר שבהיותו בג"ע "היו מלאכי השרת צולין לו בשר כו'" (כדברי הגמרא במסכת סנהדרין⁸⁸).

ונקודת הענין — שכל דבר שנברא בעולם הוא בשביל תועלת וענין טוב, וכפי שמצינו במדרש⁸⁹ בנוגע לזהב שהו"ע של מותרות: "לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא, בשביל ביהמ"ק". ועד"ז בנוגע לבשר, שכוונת בריאתו כדי שישתמשו בו בשביל מצות עונג שבת ויו"ט, שכדי לקיימה יש צורך בדגים ובשר דוקא, ולא סתם בשר, אלא בשר שמן⁹⁰, וכן עבור קרבן פסח, כמ"ש⁹¹ "ואכלו את הבשר .. צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו"; ועד"ז גם בימות החול — כמבואר בתניא⁹² ש"אוכל בשרא שמינא דתורא ושותה יין מבושם להרחיב דעתו לה' ולתורתו".

ואע"פ ש"עם הארץ אסור לאכול בשר"⁹³, הרי זה רק בגלל היותו במעמד ומצב בלתי-רצוי, "שלא כהוגן", אבל כשמתקנים מעמד ומצב זה, שאכילת הבשר תהי' (לא לשם תאוה, אלא) "לשם שמים", אזי יכול (וצריך) לאכול בשר אפילו בימות החול כמו בשבת, שהרי "תלמיד חכם איקרי שבת"⁹⁴.

ומה ש"הי' אפשר להם בלא בשר" — הרי זה רק בדורות שלפנ"ז, שהיו יכולים להתקיים עם לחם בלבד, אבל בזמנינו, כיון שאכילת בשר מוסיפה בביראות הגוף, והרי "היות הגוף בריא ושלם מדרכי (עבודת) ה'

ממעל ממש⁵⁵, אין בה ענין של מרוצה, כיון שאין מה להרעיש ("ס'איז ניטאָ וואָס צו שטורעמען"...); ודוקא בירידתה למטה להתלבש בנה"ב ובגוף גשמי, שזהו ענין של העלם והסתר כו' [ועד שאפילו אצל צדיק הגוף מעלים כו' (כנ"ל ס"א)], הנה ע"י עבודת הנשמה בבירור הגוף ונה"ב, ניתוסף אצלה ענין המרוצה שמצד נה"ב — "נרוצה" לשון רבים, שגם נה"א תרוץ עם ה"שטורעם" של נה"ב, שזהו הענין ד"בכל מאדך"⁵⁶ — בלי גבול.

ז. וזהו החידוש של "בשלח" (שמה של הפרשה כולה) גם לגבי שירת הים שבה נאמר "זה א-לי" באופן ש"מראה באצבעו ואומר זה" (שזהו רק פרט בענינה של פרשת בשלח) — כיון שאפילו הענין ד"זה א-לי" הוא עדיין באופן של הגבלה, ואילו הענין ד"בשלח" הוא באופן של בלי גבול. וכפי שרואים בפשטות שהענין ד"בשלח" הי' ללא הגבלות — שהרי יצאו ממצרים באופן ש"וינצלו את מצרים"⁵⁷, בקחתם עמהם "כלי כסף וכלי זהב ושמלות", לאחר שעשו "כדבר משה"⁵⁸, "שאמר להם במצרים וישאלו" איש מאת רעהו גו", והרי פרעה ידע מזה, ואעפ"כ שלח את בני" ממצרים. ומזה באו אח"כ לענין של קריעת ים סוף, ולכניסת בני" לארץ ישראל, "ארץ טובה ורחבה"⁶⁰, והיינו, שאע"פ שבאותה שעה לא ידע פרעה מזה, מ"מ, הענין ד"בשלח פרעה את העם" הי' ההתחלה שבה נכלל כל המשך הענינים שלאח"ז, כך, שזהו ענין שלא היו בו הגבלות כלל. ועד שגם השלימות ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁶¹, למעלה מכל ענין של עליות (כולל גם הילוך ועלי' שבאין ערוך)⁶² — מתחילה מהענין ד"בשלח".

ח. וההוראה מזה:

אין להסתפק בכך שיהודי עומד בתכלית השלימות בעבודתו עם עצמו, וגם פועל בבירור העולם באופן של אתכפיא ועד לאתהפכא (שהעולם מסייע כו'), אלא דורשים ממנו שעבודתו בבירור העולם תהי' באופן שתוסיף תוקף ורעש ("שטורעם") ותעורר כחות עמוקים יותר בעבודת ה', שלא היו אצלו לולי עבודתו בעולם.

וענין זה צ"ל בעבודת כל יום ויום — שלכתחילה ישנו הענין ד"קשוט

(82) סידור האריז"ל בכוונת הבלה	(88) נט, ב.
ומוצ"ש. פע"ח שער השבת ספכ"ד.	(89) ב"ר פט"ז, ב. שמו"ר רפ"ה.
(83) בהעלותך לא, סע"ד ואילך.	(90) ראה רמב"ם הלי' שבת פ"ל ה"ז.
(84) יא, לא ואילך.	(91) בא יב, ח.
(85) טז, יג.	(92) פ"ז.
(86) פל"ה בהגהה.	(93) פסחים מט, ב.
(87) צפע"נ עה"ת פרשתנו שם, ח.	(94) זח"ג כט, א.
בהעלותך שם, ד.	

(55) תניא רפ"ב.

(60) שמות ג, ח.

(56) ואתחנן ו, ה.

(61) תמיד בסופה.

(57) בא יב, לו.

(62) ראה המשך תרס"ו ע' יב. סה"מ

(58) שם, לה ובפרש"י.

תרע"ח ע' תטו. וש"ג.

(59) שם יא, ב.

עצמך⁶³, ע"י עבודת התפלה, ו"מבית הכנסת לבית המדרש"⁶⁴ — לימוד התורה, ואח"כ ישנו הענין ד"הנהג בהן מנהג דרך ארץ"⁶⁵, שזוהי ההתעסקות בכירור העולם, שצריכה להיות באופן שע"ז ניתוסף עליו גדול יותר כו"⁶⁶.

וע"י עבודת בני" באופן שפועלים את הענין ד"בשלח", באים לגאולה העתידה, שתהי' בדוגמת יצי"מ אבל באופן נעלה יותר, כדאיתא במדרש⁶⁷ שבעת שירת הים (לאחרי יצי"מ) אמרו בני" זה א-לי" פעם אחת, ואילו לעתיד לבוא יאמרו ב"פ זה, כמ"ש⁶⁸ "ואמר ביום ההוא הנה אלקיניו זה גוי זה הוי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו", בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה באתי לגני אחותי כלה.

* * *

י. הביאור בפירושו רש"י על הפסוק⁶⁹ "בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע", "בשר לאכול, ולא לשבוע, למדה תורה דרך ארץ"⁷⁰ שאין אוכלין בשר לשבוע. ומה ראה להוריד לחם בבקר ובשר בערב, לפי שהלחם שאלו כהוגן, שאי אפשר לו לאדם בלא לחם, אבל בשר שאלו שלא כהוגן, שהרבה בהמות היו להם, ועוד שהי' אפשר להם בלא בשר, לפיכך נתן להם בשעת טורח, שלא כהוגן, והשינויים מפירושו בפסוק שלפנ"ז⁷¹, "ערב .. בשר יתן .. כי שלא כהוגן שאלתם אותו ומכרס מלאה וכו"⁷²,

— שהחילוק בפירושי רש"י הנ"ל הוא בהתאם לחילוק בתוכן הכתובים: בפסוק⁷³ "ויאמר משה ואהרן (שתפקידם להדריך את בני" בדרך הישר)⁷⁴ גוי' ערב וידעתם גוי' ובוקר וראיתם גוי'", מדובר אודות הנהגת בני" לבוא בתלונות על ה' (שאף שהתלונה מורה על מצב רוחני הדורש תיקון, מודגשת בתוכן התלונה האמונה בה' שהוא "זן ומפרנס לכל", ולכן מבקשים

(63) ב"מ קז, סע"ב. וש"נ.

(64) ברכות בסופה. וש"נ.

(65) שם לה, ב.

(66) חסר קצת (המו"ל).

(67) שמו"ר ספכ"ג.

(68) ישע"י כה, ט.

(69) פרשתנו טז, ח.

(70) היינו, שאין זה ענין של דרך ארץ

סתם, מצד "מה יאמרו הבריות" וכיו"ב, אלא "דרך ארץ" ש"למדה תורה", שאע"פ שצריך להיות שבע (כי הרעב מפריע לעבודת ה')

(ראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג), צריכה להיות

השביעה מדברים המוכרחים, כמו לחם, ולא

מדברים ערבים ועניני מותרות, כמו בשר.

(71) שם, ז.

(72) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שפירוש

רש"י זה מלא קושיות כרימון.

(73) שם ר"ז.

(74) ולדוגמא: "הוי מתלמידיו של אהרן

כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות

פ"א מ"ב).

ותובעים ממנו כו"⁷⁵); ואילו בפסוק⁶⁹ "ויאמר משה (רועה ישראל, שצריך לספק את צרכיהם)⁷⁶ בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע", מדובר אודות האופן שהקב"ה יספק את צרכיהם —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁷⁷ בלקו"ש חט"ז ע' 161 ואילך.

יא. בהערות על הזהר מתעכב אדמו"ר על מאמר הזהר⁷⁸ על הפסוק⁷⁹ "ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים", "מאי בפניו אלין אבהתא", ומבאר⁸⁰: "פנים מספרו ע"ב ס"ג מ"ה שהם חג"ת, הג' אבות, פנים הוא הדכורא, חג"ת, ואחור הוא הנוקבא כו"י."

וכמדובר כמ"פ שאדמו"ר כתב העינים בקיצור, בסמכו ששאר הפרטים יבינו לבד. ובנוגע לענינו, מבאר רק את השייכות של האבות עם ענין הפנים, אבל אינו מבאר מהי השייכות של יצי"מ אל האבות, ובזה גופא — לבחי' הפנים שבאבות.

וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

יב. בהמשך להמדובר לעיל (ס"י) בנוגע ללחם ובשר, הנה אע"פ ש"בשר שאלו שלא כהוגן", מ"מ, כיון שבפועל נתן הקב"ה — שהוא תכלית ומקור הטוב — גם בשר, הרי מובן שהשפעת הבשר מלמעלה (כמו כל ההשפעות שמלמעלה) כולה טוב (גם אם הסיבה לכך היתה באופן ש"שאלו שלא כהוגן").

ובפרט שלדעת רש"י⁸¹ התחילה ירידת השליו בזמן קדוש — ביום השבת, ובשבת גופא, בזמן המנחה, כך, שבני" אכלוהו בסעודה שלישית

מארץ מצרים" (לשון הכתוב — תשא לב, א), הנה כשחסר להם איזה דבר, פונים אליו, לפי שהוא קיבל על עצמו האחריות להוציאם ממצרים ולהוליכם במדבר כו' (אלא שכאשר משה רוצה — יכול ליתן מים ע"י מרים, ועניי הכבוד ע"י אהרן). ועד שאפילו ענינים שאינם שייכים למדרגתו של משה, כמו בשר, שמשא טען: "מאי לי בשר" (בהעלותך יא, יג) — גם הם צריכים לבוא על ידו (ראה גם תו"מ חס"ז ע' 224. וש"נ).

(77) בשילוב שיחת ש"פ בשלח תשכ"ו.

(78) ח"ב נג, סע"א.

(79) ואתחנן ד, לו.

(80) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ב ע' סא.

(81) ראה לקו"ש הנ"ל (שבפנים) ע' 170.

(75) וכמודגש בסדר היום, שלכל לראש צריך יהודי להתפלל להקב"ה ולבקש ממנו כל העינים — "חונן הדעת" ו"מברך השנים" וכיו"ב, ורק לאח"ז הולך לעסוק בעניני הפרנסה ("הנהג בהן מנהג דרך ארץ"), כיון שמונת אצלו שענין הפרנסה אינו באופן ד"כחי ועוצם ידי" (עקב ח, יז), אלא "ברכת ה' היא תעשיר" (משלי יו"ד, כב), ולכן, רק לאחר המשכת ברכת ה' ע"י התפלה, הולך לעסקיו, בידעו שרצונו של הקב"ה שיהודי יעשה כלי בדרך הטבע, משא"כ לפני התפלה, שלא נמשכה עדיין ברכת ה'. וכפי שמבין גם בן חמש למקרא, שאין מקום לתפור כיס, לפני שיש מה ליתן בתוכו (ראה גם תו"מ חנ"ט ע' 165. וש"נ).

(76) וכיון ש"זה משה האיש אשר העלנו